

Erikoistutkija Eero Siivola

Tiedon tuotannon laatu, menetelmäkehitys 4.3.2024

SYKE/2024/385

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: Ympäristövaliokunta 7.3.2024 klo. 10:00 U 4/2024 vp/ Asiantuntijapyyntö
Asia: U 4/2024 vp Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi seurantakehyksestä selviytymiskykyisiä Euroopan metsiä varten
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Documents/U_4+2024.pdf

Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä 'komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi seurantakehyksestä selviytymiskykyisiä Euroopan metsiä varten'. Suomen ympäristökeskukselta on pyydetty samasta kirjelmästä lausuntoa myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle (ke 27.2.2024).

Harmonisoidun metsätiedon tuottaminen Euroopan laajuisesti on toivottavaa ja varmistaisi jäsenvaltioiden objektiivisen vertailun, sekä metsiin liittyvän lainsäädännön seurausten arvioinnin. Tähän tarvitaan EU:n tason lainsäädäntöä. Ehdotuksen päätavoitteeksi mainitaan "Varmistaa johdonmukainen ja laadukas seuranta, jonka avulla voidaan seurata edistymistä metsiä koskevien EU:n tavoitteiden, poliittisten päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisessa, mukaan lukien luonnon monimuotoisuus, ilmasto ja kriisitimet."

Esitettyssä asetuksessa ei kuitenkaan ehdoteta kerättäväksi esimerkiksi tietoja lahoppuudesta, puuston ikärakenteesta tai maaperän käsittelystä ja hydrologian muokkaamisesta. Suomen osalta nämä ovat keskeisiä tietoja, joita jo kerätään olemassa olevissa seurannoissa, eikä niiden keräämistä tule lopettaa. Tässä asiantuntijalausunnossa ei kommentoida ehdotuksen taustaa ja tavoitteita tämän enempää. Lausunnon sisällön arvioinnissa keskitytään arvioimaan suunniteltua seurantamenetelmien toteutustapaa.

Kirjelmän lopussa, kohdassa Valtioneuvoston kanta, kirjoitetaan: "Valtioneuvoston mukaan EU:n metsien tilan seurantajärjestelmän tulisi perustua mahdollisuuksien mukaan olemassa oleviin valtakunnan metsien inventointitietojen harmonisoitiin. On tärkeää, että uudessa sääntelyssä otettaisiin huomioon mahdollisuus hyödyntää Suomessa jo käytössä olevia seurantatietoja ja -järjestelmiä. Uusi kerättävä

tietovaranto ei saisi syrjäyttää jo nyt kerättyä laadukasta kansallista tietoa ja pitkiä aikasarjoja." Syke tukee tätä kantaa. Suomen osalta EU:n Komission ehdotukseen liittyvät resurssit tulisi kohdentaa olemassa olevien kansallisten seurantojen kehittämiseen siten että niistä saatava tieto kattaa Komission vaatimukset. Tällöin välttyttäisiin päällekkäisen tiedon tuottamiselta eri organisaatioissa, sekä hyödynnetään kansallista asiantuntemusta ja lähtöaineistoja (esim. maastomittaukset). Osa tietojen tuotannosta on joka tapauksessa jäsenvaltioiden vastuulla ja tällöin on huolehdittava myös tuotetun tiedon tarkkuuden arvioinnista.

Suomessa ei tällä hetkellä tuoteta osaa jäsenmaissa tuotettaviksi ehdotetuista tiedoista, mikä tulee vaatimaan lisäresursointia seurantoihin. Tämä onkin kirjelmässä huomioitu merkittävien uusien metsätietojen osalta, mutta vain vanhoille ja luonnontilaisille metsille. Kustannusarvio yleisiä metsälintuja koskevien tietojen keräämisestä puuttuu. Suuruusluokka kyseisen tiedon keräämiseen on joitakin kymmeniätuhansia euroja, mutta enintään noin 100k€. Kustannusarvio perustuu SYLI-hankkeeseen (Systemaattisten lajiseurantojen aineiset indikaattoreiksi), jossa Lajitietokeskuksen kanssa tuotettiin useampia indikaattoreita systemaattisista seuranta-aineistoista. Tällä hetkellä metsälinnuista kerättävä tieto perustuu vapaaehtoisten suorittamaan vakiolinjalaskentaan, josta he eivät saa korvausta, eikä kustannuksia näin ollen ole arvioitu. Mikäli seurantavelvoite tulee, olisi vapaaehtoistyöhön perustuvaa laskentaa syytä tukea rahallisesti nykyistä enemmän.

On myös huomioitava, että yksi EU:n biodiversiteettistrategian 2030 avaintavoitteista, joihin Suomikin on jo sitoutunut, on jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojeleminen. Tätä varten täytyy tehdä maastokartoituksia. Vaikka on totta, että vanhojen- ja luonnontilaisten metsien sijainteja ei tällä hetkellä tiedetä asetuksen vaatimassa laajuudessa, kirjelmässä mainitut kartoituskustannukset eivät ole kokonaan asetuksen tuomia lisäkustannuksia.

Merkittävien uusien luontotietojen lisäksi artiklassa 8 säädetään velvollisuudesta kerätä vaihteittain liitteen III metsiä koskevia lisätietoja. Kirjelmässä mainitaan, että nämä tiedot olisivat monelta osin uusia ja niiden tuottaminen tulisi vaatimaan paljon kehitystyötä. Vaikka osa liitteen tiedoista olisi jo kerättävissä VMI:stä ja Luken muista seurannoista, jakaa Syke kirjelmän näkemyksen. Esimerkiksi tietoa metsäluontotyyppien sijainnista Natura 2000 –alueiden ulkopuolella ei tällä hetkellä ole saatavilla mistään seurannasta ja tiedon kerääminen ja päivittäminen vaatisi lisäresursseja.

Jos uuden asetuksen toimeenpanon seurannassa aiotaan käyttää yleiseurooppalaisia Copernicus-tietopalveluja (Copernicus land monitoring service), on huomioitava tiedon paikallinen laatu. Syke ja Luonnonvarakeskus (Luke) arvioivat yleiseurooppalaisten Copernicus-ohjelman maakartoituspalvelujen (EEA) tarkan erotuskyvyn vuoden 2018 maanpeitepalvelujen (eng. 'high resolution layers') käytettävyyttä ja laatua Suomen olosuhteissa. Tuolloin havaittiin, että eri maanpeitetuotteiden tarkkuuksissa on suurta vaihtelua ja suuri osa palvelun tuotteista ei pääosin kykene tuottamaan Suomen olosuhteissa tarkkaa tietoa maanpeitteestä (ml. metsistä) ja maankäytöstä, eikä näiden muutoksista (Huitu ja Katila, 2021a, 2021b, 2021c). Syke käyttää viranomais- ja tutkimustoiminnassa Copernicus-tietopalvelun metsätuotteita vain, mikäli VMI:stä ei ole saatavilla tietoa tarvittavalta alueelta. Syken tiedossa ei ole, että palveluja olisi merkittävästi kehitetty raportin laatimisen jälkeen. Yleiseurooppalaista seurantajärjestelmää kehitettäessä on huolehdittava siitä, että järjestelmä kykenee mahdollistamaan viranomais- ja tutkimustehtävät myös paikallisesti.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet erikoistutkija Eero Siivola, erikoistutkija Markus Törmä, erikoistutkija Pekka Härmä, vanhempi tutkija Pekka Punttila, erikoissuunnittelija Aapo Kahilainen, erikoistutkija Torsti Schulz, vanhempi tutkija Niko Leikola ja suunnittelija Ninni Mikkonen

Jakelu: YmV@eduskunta.fi
Kopio: kirjaamo@syke.fi

Lähteet:

Huitu, H., ja Katila, M. 2021a. Tree cover density status 2018. EEA:n raportti. Ladattavissa osoitteesta: <https://www.syke.fi/download/noname/%7B38A4547F-EAA1-4A86-B1CC-7EF8895463D5%7D/172402>

Huitu, H., ja Katila, M. 2021b. Dominant leaf type status 2018: EEA:n raportti. Ladattavissa osoitteesta: <https://www.syke.fi/download/noname/%7B2FC7B826-771B-4844-A1FA-AE5741E16536%7D/172394>

Huitu, H., ja Katila, M. 2021c. Dominant leaf type change 2015-2018: EEA:n raportti. Ladattavissa osoitteesta: <https://www.syke.fi/download/noname/%7B6448D370-F3A6-437E-B4B5-601AC8D01F64%7D/172395>

EEA. Copernicus land monitoring service. Käytettävissä osoitteessa: <https://land.copernicus.eu>

